U.G. 2nd Semester Examination - 2020

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANS-H-CC-T-4

Full Marks : 60 Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks. Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. Answer any **ten** of the following questions in **Sanskrit language** in **Devanagari script**: 2×10=20

   i) वचनमात्रे प्रथमायाः उदाहरणं प्रदेयम्। लिङ्गमात्राधिक्ये का विभक्तिः भवति?

   ii) 'सम्बोधने च' इति सूत्रे 'च' कारस्य किं तात्पर्यम्? किं नाम सम्बोधनम्?

   iii) कर्मसंज्ञाविधायके सूत्रे कियन्ति पदानि सन्ति? अकथित-कर्मणः उदाहरणं देयम्।

   iv) तृतीयाविभक्तिः केन सूत्रेण कुत्र भवति?

   v) 'षष्ठी शेषे' इत्यत्र शेषशब्दस्य कोऽर्थः? वरदराजस्य मतानुसारं कर्तृसंज्ञा प्रदेया।

   vi) आधारः कतिविधः? अभिव्यापकाधारस्योदाहरणं देयम्।

   vii) 'दैत्येभ्यो हरिरलम्।'—अत्र 'अलम्' इत्यस्य कोऽर्थः? नमस्थाब्दयोगेन का विभक्तिः भवति?

   viii) ध्रुबमिति पदं कस्मिन् कारकसूत्रे प्राप्यते? पदस्यास्यार्थः लेखनीयः।

   ix) वाच्यं कतिविधम्? तेषां नामानि लिख्यताम्।

   x) कर्मवाच्य-प्रयोगे कर्तृकारके का विभक्तिः भवति? कर्माधीनं क्रियापदं कस्मिन् वाच्ये भवति?

   xi) 'शिशुना रुद्यते'—अत्र किं वाच्यमस्ति? कर्मकर्तृवाच्यस्य एकमुदाहरणं देयम्।

   xii) 'मार्ग्यः', 'शिष्यः' चेति पदयोः व्युत्पत्तिः लेखनीया।

   xiii) 'उषित्वा', 'उप्त्वा' चेति पदयोः व्युत्पत्तिः प्रदेया।

   xiv) 'प्रेत्य', 'प्रोच्य' चेति पदयोः व्युत्पत्तिः लेखनीया।

2. Answer any **four** of the following questions: 5×4=20

   a) Translate into **Sanskrit** in **Devanāgarī script** any **five** of the following with the help of suffixes given within the bracket: 1×5=5

      i) A mother cannot live without her son. (तुमुन्)
      মা তাঁর ছেলেকে ছাড়া বাঁচতে পারে না।

      ii) Having gone to Benaras he saw Biśwanātha. (त्वा)
      বারাণসী গিয়ে সে বিশ্বনাথ দর্শন করেছিল।

iii) Killing Rāvaṇa, Rāma returned to Ayodhyā with Sītā and Lakṣmaṇa. (ल्यप्)

রাবণকে হত্যা করে রাম সীতা এবং লক্ষ্মণের সঙ্গে অযোধ্যায় ফিরেছিল।

iv) The Rāmāyana and Mahābhārata should be read by us. (तव्य/अनीयर्)

রামায়ণ ও মহাভারত আমাদের পড়া দরকার।

v) He saw them running in the field. (शतृ)

সে তাদেরকে মাঠে দৌড়তে দেখেছিল।

vi) They saw a boy studying in the room. (शानच)

তারা একটি ছেলেকে ঘরে পড়তে দেখেছিল।

b) Translate into **Bengali** or **English** or **Hindi** any **one** of the following passages: 5

i) स्वामी विवेकानन्दः भगवद्वाणीं प्राच्यात् प्रतीच्यं नीयते स्म। स अवदत् – वहुधारूपैः भगवान् त्वयि विराजते। भगवन्तम् अन्यत्र कुत्रापि अन्विष्य कथं भ्रमसि? तस्य महतीं सृष्टिं य आद्रियते स एव भगवन्तं सेवते। इयमेव श्रेष्ठा धर्मशिक्षा।

ii) मनुष्यः स्वस्य भाग्यनिर्माता। अतः अनलसः सन् जीवनस्य लक्ष्ये गमनाय चेष्टस्व। प्रतिक्षणं सफलं कुरु। तेन तव साफल्यमागमिष्यति। ये तावत् महाजनाः आत्मनस्तथा समाजस्य कल्याणार्थं कठोरं श्रमम् अकुर्वन् तेषां चरित्रमनुसर।

c) Explain the following sutra with Varadarāja Commentary: 5

कर्मणि द्वितीया

OR

सप्तम्यधिकरणे च

d) Account for the case-ending of the underlined words (any **five**): 1×5=5

i) हे राम! त्वां नमस्करोमि।

ii) वृक्षमवचिनोति फलानि।

iii) रामेण वाणेन हतो बाली।

iv) राजा विप्राय गां ददाति।

v) धावतोऽश्चात् देवदत्तस्य भ्राता पतति।

vi) कुठारेण न छेत्तुं शक्नोति।

e) Give the resulting forms of the following (any **five**): 1×5=5

धा+क्त, यज्+क्त, पच्+क्तवतु, ह्वे+क्तवतु, अधि+वस्+ल्यप्, प्र+आप्+ल्यप्, हा+त्वा, लभ्+त्वा, ध्यै+तुमुन्

f) Re-write these sentences in passive voice: 5

i) व्याधः मृगान् हन्ति।

ii) मुनयः वेदान् पठन्ति।

iii) अतिथिः भुङ्क्ते।

iv) रामो युवां पश्यति।

v) वृष्टिः भवति।

3. Answer any **two** of the following questions selecting **at least one** from each **Group**. (One must be written in **Sanskrit language** in **Devanāgarī script**: 10×2=20

GROUP-A

यथाभिमतं विषय**मेक**माश्रित्य प्रबन्धः लेखनीय : 10×1=10

i) भारतीयजीवने महाभारतस्य गुरुत्वं महत्वञ्च

ii) भारतवर्षस्य लोकजीवने साहित्ये च पुराणानां प्रभावः

GROUP-B

i) Explain the sutra अकथितञ्च with examples and the commentary of वरदराजः। 10

OR

ii) Explain the sutra कृत्यल्युटो वहुलम् with examples and the commentary of वरदराजः। 10